

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2015/07/karlovitiz-janos-kis-magyar-csoda-az-eotvos-jozsef-kiado-06-01-16/>

Karlovitiz János

Kis magyar csoda – az Eötvös József Kiadó

Rövid bevezetőként – emlékeztetőül – a szocializmus idején mindössze 16 állami könyvkiadónk működhetett, mind szigorúan csak a fővárosban. (Magánkézben vagy vidéken egy sem!) A rendszerváltás után ennek százszorosára, azaz mintegy másfél ezerre „ugrott” a hivatásos kiadók száma. Döntő többségben privát-vállalkozói, alapítványi, illetve egyházi vagy akár állami intézményi kiadók minden régióban és nagyobb városban gyorsan létrejöttek.

A merészen vállalkozó és szakavatottan dolgozó kiadók – mint a *Héjjas Zoltán* nyomdaipari mérnök nevéhez fűződő *Eötvös József Könyv-, Lap- és Zeneműkiadó* – mintegy fele, harmada egy vagy két évtizedig is fennmaradva – ragyogóan bizonyítva a „magyar géniusz” tehetségét, életerejét és tettei készségét – napjainkban is élteti, gyarapítja kulturális kincseinket.

Az Eötvös Kiadó fennállásának 20. évében – mintegy 400 könyv gondozásával, tehát évente másfél tucatnyi könyv kiadásával - hatalmas munkát végzett. Részben átvállalta a haldokló, majd megszűnő *Szépirodalmi Kiadó* szerepének egy szeletét, a magyaron kívül spanyol, olasz és más nyelvek irodalmának és más értékeinek felmutatásával, terjesztésével. Másrészt pedagógiai-pszichológiai kiadóként is funkcionált (e téren is az eddig kevésbé művelt területek és témák – mint például az óvodai nevelés, a játék, vagy a magyar neveléstörténet – felkarolásával). Harmadrészt hézgapótló szerepet töltött be jogi jegyzetek és szakkönyvek kiadásában, továbbá – mintegy érdekes kuriózumként – zenével kapcsolatos munkák, dalszövegek megjelentetésével. Az *Eötvös klasszikusok* sorozat külön elemzést és méltatást érdemelne! Most csupán annyit, hogy az ide tartozó könyvek száma – igen változatos és meglepően színes tematikát felölelve - meghaladja a százat.

A témák és alkotók megkapó változatosságáról, bőségéről a kiadó címjegyzéke „önmagáért beszél”. Ezt *Héjjas Zoltán* alapító és két évtizede kiadóvezető rövid tájékoztatóban foglalja össze, tisztességgel említve a legtöbb munkával rendelkező – továbbra is szívesen látott – szerzőket, s azokat is, akik már befejezték életműüket. A világhálón a Google segítségével felkereshető információs bázisai: a *TANOSZ Tanulást, tanítást segítő kiadványok jegyzéke* (www.tanosz.ini.hu) vagy a *Flaccus* Kiadó és terjesztő könyvajánlója stb. révén tényszerűen és elemezhetően elénk tárul az Eötvös Kiadó értéktára, amelyet ünnepi összejövetelelünkön is igyekszünk felmutatni.

*

Közel *négyszáz könyv* és számos szerző közül nagy merészség néhányat kiemelni, mégsem tekinthetünk el ettől, hiszen így tudjuk érzékeltetni a szerzők állhatatosságát és műveik változatosságát. A kiadó egyik leghűségesebb szerzője *dr. Mészáros István* neveléstörténész. Emlékezetes kötete – többek között – a *Magyar iskola 996-1996*”, vagy újabban a *Művelődéstörténeti tanulmányok 1960-2009*. E tanulmánykötetek a magyar művelődéstörténet messzire világító értékei. A neves szerző legújabb füzeteiben *Mindszenty*

Józsefről tár fel érdekes, értékes adalékokat. Bámulatos teljesítmény, hogy *Simor András* 30, *Simon Gyula* 14, *Scholz László* 13, *Madarász Imre* 9, *Perényi Péter* 9, *Zilahi Józsefné* 8, *Szabolcs Éva* 8, *Bernáthné Vámosi Judit* 8, *Baranyi Ferenc* 6 könyvet „jegyez”. Tisztelettel hajtunk fejet az elhunyt *Hárs Ernő*, *Hársing László*, *dr. Fehér Erzsébet*, *Perényi Éva*, *Sallay Géza*, *Vassné Kovács Emőke* és több más kedves szerző előtt.

A kiadó repertoárjának vidám és színes tablóján találhatjuk az óvodai játékkal, mesével foglalkozó munkákat, így *Zilahi Józsefné: Mese, rajz az óvodában* c. könyvét, jól használható, tanítható játékszichológiai összefoglaló munkákat, s több más olyan téma feldolgozását is, amelyben az Eötvös Kiadó messze előremutató, úttörő szerepet játszik. Ilyen például *Mócz Dóra: Az andragógiaelmélete, története, társadalmi funkciói, gyakorlata*, *Bábosik István: Az iskola optimalizálásának lehetőségei* vagy *Torgyik Judit: A tanulás színterei felnőtt- és időskorban*, illetve a *Pedagógusmesterség az Európai Unióban*, mintegy bizonyítva, hogy a kiadó érdeklődési köre minden életkorra és igen változatos nevelési területre kiterjed.

Az Eötvös Kiadó vállalkozási bátorságát dicsérik az olyan pedagógiai-pszichológiai, jogi, irodalomtudományi, történelmi, a nyelvoktatást, nyelvtudást szolgáló, avagy a zeneoktatással kapcsolatos összefoglaló munkák vagy becses érdekességek, mint a *Játékszichológia*, *Személyiséglélektan nevelőknek*, *Szemben a képernyővel*, *Neveléstani alapkérdések*, *Roma gyerekek nevelésének egyes kérdései*, *Sajtó és nevelés Magyarországon*, *A pedagógusszerep változása*, *Kiegészítés- elkerülhetetlen? Az iskola szocializációs funkciói*, *A felsőoktatási pedagógia kihívásai a 21. században*, *Új szakma, új profil, új lehetőségek – ifjúságsegítés a határon innen és túl*, *Szellemi alkotások joga*, *Magánéletünk védelmében*, *Salve I–V. (olasz tankönyvek)*, *Horvát Költők Antológiája*, *Olasz-magyar fordítóiskola*, *Kalandozások az olasz Parnasszuson*, *Az amerikai irodalom története*, *A gyermek és az idegen nyelv*, *Az irodalomtudomány jelenkori irányzatai*, *Eötvös*, *Petőfi Szibériában*, *Az olasz irodalom története*, *Arany és Tasso*, *Az Erdélyben található nemzetek nemzeti jellegéről*, *Geográfia de Espana*, *A kínai történelem rejtelmek*, *Az Európai Unió*, *A sosem létezett szocializmus*, *Oboaiskola*, *A zene zarándokútján*.

Szólnunk kell a könyvek kivitelezéséről is. Először is a gondosan tervezett, a könyv lényegére utaló színes képes borítólapok kelthetik fel érdeklődésünket. Kinyitva a könyveket, meggyőződhetünk a szakszerű, az olvasást, tanulást segítő szerkesztésről, a „belbecs és kulcsin” együttesének igényes jeleiről. Ez – immár másfél évtized óta – *Nagyistók Mária* tördelőszerkesztőnek köszönhető.

Érdemes megemlíteni néhány, az Eötvös Kiadóhoz hasonló termékeny kis kiadót. Ilyen az *APC-Stúdió* (Gyula), az *Első Szorobán Alapítvány* (Makó), *Generál Press Kiadó* (Budapest), a *Jedlik Oktatási Stúdió* (Szigethalom), a *Konsept-H Kiadó* (Piliscsaba), a *Kráter Műhely Egyesület* (Pomáz), a *Kulcs a muzsikához Alapítvány* (Pécs), az *OKTKER-Nodus Kiadó* (Veszprém), a *Romi-Suli* (Mogyoród). Bővebb információkat az érdeklődők a www.tanosz.ini.hu *Tanulást, tanítást segítő kiadványok jegyzéke* címjegyzékeiben találhatnak nemcsak az említett kiadók, hanem számos más, az oktatásban közreműködő fővárosi és vidéki könyvműhely munkáiról. A rendszerváltozás egyik jelentős, noha nemigen hangoztatott eredménye, hogy – a központosítás 40 éve után – feltámadt a fél évezredes magyar könyvkultúra, amely napjainkban ismét különféle megpróbáltatásoknak van kitéve.

Meggyőződésem, hogy az olyan eltökélt, bátor és szorgalmas vállalkozások, mint *Héjjas Zoltán Eötvös Kiadója* egyrészt a magyar tehetséget, másrészt a rendszerváltozás adta lehetőségek kihasználását példázzák.

Reméljük azonban, hogy az olyan jó példák, mint az Eötvös József Kiadóé, bizonyítják az alkotás, építés, vállalkozás életképességét, eredményességét. Azt, hogy mostoha

Karlovitz János: Kis magyar csoda – az Eötvös József Kiadó

körülmények között, csodával határos módon is lehet jól működő kiadói műhelyeket létrehozni és folyamatosan működtetni.